

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Iuramentum factum contra leges.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

l. *Amplius, si rem ratam habere.* Panor. c. *Ad nostram* 1. de *jurejur.* Baldus Comanus, Faber, quos citat, sequiturque Covar. de *pañis.* p. 1. §. 4. n. 8. & 10. Theologorum (ita Sanch. lib. 3. & in *Dec.* c. 17. num. 15. Molina de *just.* tr. 2. disp. 560. Suar. t. 2. de *Reh.* 2. c. 37. a n. 9. S. 2. v. *litam.* num. 20. Azor. p. 1. d. 11. cap. 8. quest. 10. Bonac. d. 2. de *juram.* q. 1. p. 16. n. 2. aliis cit.) autoritate comprobatur, ad sic decidendum, animum meum non movit modò, sed compulit. Ratio potissima (nam ceteras, ut etiam aliquarum objectionum solutiones, vide apud Doctores laudatos,) illa fuit, quam adduxit rectè Bartolus quia non est censendus periturus, qui justè impeditur à promissis implendis, ut probatur à jure, l. *fin. qui satisfactio cogantur,* & nos item insinuavimus in superioribus: at justè impeditur solvere centum tibi, à quo centum mihi debetur. Quæ enim per fidem tuam æquitas postulat, ut te non solvente debitum mihi ego ad tuum debitum solvendum impellatur. 36. Et quamvis aliqui, ut Gutt. 3. p. de *juram.* c. 6. n. 1. id quod docemus solum concedant, quando debitum contrahitur post juramenti obligationem, ut si consobrinus prædictus illa centum ex equi emptione incepisset debere Joanni post mutuum ob hanc nuptias concessum, non verò antea, tamen dicta ratio utrobique semper urget: neque enim, quando Joannes juravit se reddendum mutuum Consobрино, intentionem habuit renuntiandi juri compensationis, quo gaudebat, ut perpetuam putaret adversarii: sed potius judicandum est eo animo jurasse Joannem, quo sibi commodius esset, nempe se solvendum intra mensem per legitimam quamcunque solutionem, qualis est compensatio.

37. Hac prolata sententia ad me iterum, ut erat tenerrimæ conscientie scrupulis exagitatus Joannes clanculum, venit autem, quando mutuum, Consobрино petiit, intentionem habuisse, si si non urgeret, compensatione utendi: si instaret, atque hoc modo se multum offendi ostenderet, animum habuisse omnino solvendi. A me ergo exquirebat, an illo peturgente, ipse vi justitiæ ad mutuum solvendum obstringeretur: nam ceterum solas consanguinei injustas quærimonia non magni se nunc facere profitebatur.

Dixi, non obstringi, nihil enim sibi nocuit per illam intentionem mente retentam. Ita Sanch. lib. 3. in *Dec.* c. 17. num. 16. quidquid contradicat Bonac. tom. 2. d. 4. de *jur.* p. 16. vers. *addit.* Sanè si hanc voluntatem Consobрино Joannes aperuisset, isque acceptasset, quia tunc cum juramento compensationis jura renuntiasset, à renuntiatione resilire non posset, & sic sibi utique nocuisset. Nunc verò, quia id mente operum retinuit, sua justæ indemnitati nihil nocuit: deficiente enim acceptatione, juramentum in utilitatem hominis solius factum, nihil obligat, ut nos diximus *supra*, §. 3. num. 12. & merito docet Sanch. de *matr.* lib. 1. d. 7. num. 24. ex eo potissimum capite, quia juramentum sortitur naturam primordiale, & conditionem actus, super quo interponitur: ed promissio alteri facta habet ex sui natura tacitam conditionem, si acceptetur. Ergo & juramentum promissioni additum.

38. Si hæc ita se habent, quid dicendum de sequenti casu? Petrus vel usurarius ex mutuo, vel latroni factu proficit cum juramento dare centum, potestne Petrus compensare, cum illis centum, quæ reddere debet usurarius, vel latro, casu quo petrus observet juramentum momentanea solutione? atque adeo potestne ex nunc non solvere Respondeo non posse, ratio est clara, quia compensationis natura requirit, ut fiat compensatio cum illa re, quæ tibi à debitore debetur: at antequam observes tu juramentum, solvasque, Usurarius, vel latro nihil tibi debet: ergo, &c.

Juramentum factum contra leges.

39. Quoniam juramentum de re contra leges civiles aliquando obligare, aliquando non item, docent Doctores, inquirimus modum id dignoscendi. Dico (contra

leges civiles) nam contra leges Ecclesiasticas certum est non obligare. Ut si quis juraret se matrimonium initurum sine cæmonijs (quoniam accidentariis) Ecclesiæ. Ratio est, quia lege Ecclesiastica, vel sub veniali saltem contriungunt, et certè ita pertinent ad bonum commune, bonumve animæ, quales etiam esse solent nonnullæ Constitutiones Religionum ad nullam culpam obligantes, ut contra illas juramentum non valeat. Sic Suar. tom. 2. de *Relig.* lib. 2. de *jur.* c. 20. n. 1. loquendo igitur de legibus civilibus.

40. Respondet Sanch. lib. 3. in *Dec.* cap. 9. num. 19. afferendo hanc regulam: Quando lex principaliter est lata circa bonum publicum, quod cognoscitur ex eo signo, quod verba legis dirigantur ad omnes universales: tunc contra ipsam non obligare juramentum, cum illuc sit saltem veniale contra illam operari. Quando verò lex seu verba legis diriguntur ad personas particulares, obligare; quia tunc præsumitur lex ferri principaliter, propter bonum privatorum, atque adeo non cum tanto rigore peccati. Hinc, si quis Minor init cum aliquo contractum, si quis renuntiat futuræ successioni, si quis alienat fundum dotalem, atque hæc cum juramento: non peccat, quia leges hæc prohibentes sunt juramenta dicta obligant. Contrà, si quis jure se asportatum arma, frumentum, vinum, &c. extra territorium contra legem id fortè prohibentem; peccat juxta damnum, quod facit communitati; quia ejusmodi lex respicit principaliter bonum publicum, cum sit directa ad omnes universaliter, atque adeo juramentum contra ejusmodi legem, obligationem inducere non poterit. Hactenus ex Sanchez.

41. Huic doctrinæ non acquiescit Castro Pal. 3. tr. de *jur. d.* 2. p. 3. n. 6. potissimum ex eo, quia Republicæ maximi interest, ut illæ leges directæ ad bonum privatum serventur; quare omnes ex videtur verè, si directè, si indirectè ad bonum publicum pertinere: perinde enim bono publico in veritate servitur, si merces extra non asportentur, utque si non remaneant puellæ indotatæ, Minores non depauperentur, filij hereditate non careant. Regulam ergo sequentem, quam fuisse Castro Pal. pontificis breviter nos proponamus, & quia expedita ad praxim est, amplectamur.

42. Vel leges sunt prohibentes, jubentesve aliquid, vel sunt solum permittentes. Si juretur contra priores, non valet, nec est obligatorium juramentum: sic Onate t. 1. de *conjur.* tr. 4. d. 11. sect. 2. n. 49. quia sic etiam aliunde ne venialiter quidem peccaretur, fieret contra bonum publicum, dum non servarentur leges superiorum; unde oriri non potest obligatio ulla, nec ratio pure assertionis, nec alio modo; quia eo ipso, quod juramentum est se contra leges prædictas, est de re sive mala, sive contra Deo non acceptatur ob bonum publicum, & animarum: At si jures contra posteriores, valet juramentum, quia non est unde illud sit malum: non quidem ex se, ut supponimus; non ex lege, quia jam ipsa solum est permittiva: ergo, &c. Exemplo res fiet dilucida, prohibet lex, ne fundus dotalis à muliere alienetur: si qua igitur juret se sine debita solemnitate alienaturam, contra legem prohibentem, jurat de re contra bonum publicum, & consequenter juramentum est inutile, & non obligatorium. Verum, quia eadem lex permittit, ut si quæ fundus dotalem de facto alienavit, non obligetur illud repetere, alienationemque rescindere, quia nullibi invenitur lex ejusmodi repetitionem præcipiens: ideo si juret se non repetituram, validum emittit juramentum, atque obligabitur non repetere; quia non repetendo, contra nullam legem operatur.

43. Ex hac regula fit, ut si minor juret sine autoritate Prætoris contractum aliquem; si ludens juret se daturum id, quod amittit pecuniā creditā, ubi lex ex est, ne sic ludatur; si quis juret se conditum testamentum sine solemnitate (tamen si leges hæc disponant non sub aliqua culpa, sed sola politica gubernatione ad bonum publicum